

درگذشتگان

آیت الله مشکینی

آیت الله علی اکبر فیض، معروف به مشکینی، در سال ۱۳۰۰ ش در روستایی از توابع بلوک مشکین و در میان خانواده‌ای متدین و اهل علم چشم به جهان گشود. پدرش از اهل علم بود و در کسوت روحانیت به تحصیل علم و رتق و فتق امور مردم می پرداخت. او هنگامی که همراه با پدر در نجف اشرف مقیم بود، به مکتب خانه می رفت و پس از آنکه به همراه پدر به وطن بازگشت، مقداری از مقدمات علوم دینی را نزد او فرا گرفت. با رحلت پدر و به سفارش او، برای تحصیل علوم دینی به شهرستان اردبیل سفر کرد و مقداری از صرف و نحو را در آنجا آموخت. سپس در معیت عالم بزرگوار که از زخمیان حادثه مسجد گوهرشاد مشهد در زمان رضاخان بود، به شهر قم آمد و در آن دیار

عالم خیز به تحصیل علوم دینی پرداخت. در آن زمان سایه منحوس رژیم پهلوی بر کشور مستولی بود و تحصیل در حوزه های علمیه بسیار دشوار می نمود. با این حال، آیت الله مشکینی دروس دوره سطح را به خوبی به پایان برد و در درس خارج فقه و اصول استادان مشهور دوره خود مانند حضرات آیات بروجردی و محقق داماد حاضر شد. او نزدیک به هفت ماه نیز در نجف اشرف سکونت داشت و در درس های خارج استادان آن دیار به ویژه امام خمینی (ره) شرکت می کرد، اما پس از چندی به دلیل هوای گرم نجف و ضعف مزاج به ناچار به ایران بازگشت.

او در سال های تحصیل و پس از آن با فضلا و استادان بسیاری نیز رابطه دوستی داشت که از آن میان می توان آیت الله جوادی آملی و آیت الله امینی را نام برد. وی در سال های عمر خود فعالیت های بسیاری داشت و شاگردان فراوانی در درس او حضور می یافتند که بسیاری از استادان و علمای کنونی از خرمن دانش او بهره گرفته اند. ایشان علاوه بر جلسه و درس اخلاق کتب دوره مقدمات و سطح را بارها تدریس کرد و سالها به تدریس خارج فقه و اصول اشتغال داشت. درس تفسیر او نیز از دروس مشهور حوزه علمیه

قم بوده است و در ضمن درس اخلاق ایشان برای طلاب بسیار تأثیرگذار بود. یکی از فعالیت های مهم وی، تأسیس مدرسه علمیه برای تربیت طلاب و مؤسسه الهادی است که علاوه بر چاپ و انتشار متنوع قرآن کریم با ترجمه های مختلف و قطع های گوناگون و عرضه آن با قیمت تمام شده و کمتر، به چاپ کتب مفید و اسلامی برای سطوح گوناگون جامعه می پردازد و مردم را با حقایق و معارف اسلامی آشنا می سازد.

آیت الله مشکینی کتاب های فراوانی در زمینه های گوناگون علوم اسلامی تألیف و منتشر ساخت که برخی از آنها به شرح زیر است:

۱. اصطلاح الاصول؛
۲. مصطلحات الفقه؛
۳. الفقه المأثور (دوره فقه به شیوه ای جدید).
۴. دروس فی الاخلاق (یک دوره اخلاق عربی)؛
۵. ازدواج در اسلام؛
۶. المنافع المعامه (شرح کتاب احیاء الموات شرایع)؛
۷. مصباح المنیر؛
۸. المواعظ العددیه؛

۹. واجب و حرام احکام الزامی (دوره فقه)؛
 ۱۰- قصار الجمل (احادیث کوتاه، دو جلد)؛
 ۱۱- ترجمه قرآن کریم به زبان فارسی؛
 ۱۲- الهدی الی موضوعات نهج البلاغه؛
 ۱۳- المبسوط (تفسیر سوره آل عمران)؛
 ۱۴- واجبات و محرمات (استقصای آنچه در شرح واجب و حرام اعتقادی و عملی است)؛
 ۱۵- تفسیر سوره ص؛
 ۱۶- بحث تکامل از نظر قرآن؛
 ۱۷- مسلکنا فی العقائد و الاخلاق و العمل؛
 ۱۸- زمین و آنچه در آن است؛
 ۱۹- تقلید چیست؟؛
 ۲۰- رساله خمس؛
 ۲۱- حاشیه توضیحی بر کتاب مضاربه، عروة الوثقی؛
 ۲۲- نهج البلاغه موضوعی؛
 ۲۳- تحریر المواعظ؛
 ۲۴- تحریر المعالم؛
 ۲۵- الرسائل الجدیده؛
 ۲۶- تلخیص المکاسب (در دست چاپ)؛
 ۲۷- تفسیر روان برای نسل جوان (در دست چاپ)؛
 ۲۸- ترجمه و شرح فارسی سه کتاب مضاربه، مزارعه و شرکت در عروة الوثقی (در دست چاپ).
 همچنین از وی مقالات بسیاری در نشریات نورعلم، پاسدار اسلام و... و نیز در روزنامه جمهوری اسلامی و... به چاپ رسیده است.
 زندگی آیت الله مشکینی سرشار از مبارزه و تلاش های سیاسی برای برپایی حکومت اسلامی است. او از نخستین افرادی بود که به نهضت امام خمینی (ره) پیوست. او در جلسات مخفی مبارزان شرکت می کرد و حدود چهار ماه در تهران متواری بود و سپس ایران را به مقصد

عراق ترک کرد. پس از بازگشت به قم، در همان روز اول دستگیر شد و ساواک از او خواست تا ۴۸ ساعت بعد، قم را ترک کند. از این رو، به مشهد رفت و پانزده ماه در آنجا به تدریس پرداخت و بار دیگر به حوزه علمیه قم رفت و مبارزات را پی گرفت؛ اما پس از مدتی به همراه ۲۷ نفر از استادان و فضلاء حوزه تبعید شد. از این رو، به زادگاه خود رفت، ولی پس از سه ماه ساواک او را دستگیر و به ماهان کرمان و گلپایگان تبعید کرد. و بار دیگر، پس از دو سال به کاشمر نیز تبعید شد. آیت الله مشکینی در طول دوره تبعید هم دست از مبارزه بر نمی داشت؛ این گونه بود که ساواک او را به مکان دیگری منتقل می کرد. وی از اعضای جامعه مدرسین حوزه علمیه قم بود و بسیاری از اعلامیه های آن را امضا کرده است. با پیروزی انقلاب اسلامی ایران، آیت الله مشکینی در مسؤولیت های گوناگونی به ایفای نقش پرداخت که برخی از آنها به شرح زیر است:
 - عضویت در خبرگان تدوین قانون اساسی؛
 - مسئول گزینش و اعزام قضات با حکم امام (ره)؛
 - ریاست مجلس خبرگان رهبری در هر سه دوره؛
 - امامت جمعه قم با حکم امام خمینی (ره) و رهبر معظم انقلاب اسلامی؛
 - عضویت در جامعه مدرسین حوزه علمیه قم؛
 - ریاست شورای بازنگری قانون اساسی. وی در روز دوشنبه ۸/۵/۱۳۸۶ مصادف با ۱۵ رجب ۱۴۲۸ جان به جان آفرین تقدیم نمود و در جوار مرقد مطهره حضرت معصومه (س) در صحن بالا سرخ در نقاب خاک کشید.
 در پی رحلت این فقیه مجاهد و پارسا، حضرت آیت الله خامنه ای (مد ظله العالی)، رهبر معظم انقلاب اسلامی

پیام تسلیتی صادر فرمودند. متن این پیام به شرح زیر است:
 «بسم الله الرحمن الرحيم. انالله و انا الیه راجعون. رحلت فقیه مجاهد و پارسا حضرت آیت الله آقای حاج میرزا علی مشکینی (اعلی الله مقامه) موجب تأسف و تأثر شدید اینجانب گردید. این روحانی عالی قدر از جمله شخصیت های نادری بود که در سراسر عمر با برکت و در مراحل گوناگون زندگی نورانی خویش منشأ برکات فراوان برای حوزه علمیه و مردم مؤمن و اسوه اخلاقی و عملی برای شاگردان و ارادتمندان خود بود. رفتار و عمل او بیش از بیان شیرین و رسایش، دعوت کننده به ایمان و پارسایی و حق طلبی و حق گویی بود. جایگاه رفیع او در نظام جمهوری اسلامی و ریاست مجلس خبرگان رهبری از آغاز تشکیل این مجلس که نشانه حرمت و مکانت او در چشم نخبگان و علمای بزرگ و اساتید مبرز روحانی کشور است، هرگز نتوانست در تواضع و فسروتنی او یا در زندگی زاهدانه و دامن پاک او کمترین خدشه ای وارد آورد. او جامع علم و عمل، جهاد و زهد و تشخیص و سلوک صائب و مستقیم و بدون انحراف بود. فقدان این عالم ربانی و این روحانی جلیل القدر، ضایعه ای بزرگ است. از خداوند متعال علو درجات و مغفرت و رحمت واسعه اش را برای روح مطهر ایشان مسئلت می کنم و به ملت ایران و حوزه های علمیه و مراجع عظام و علمای اعلام به ویژه به خاندان مکرّم و بازماندگان محترم و همه ارادتمندان و شاگردان ایشان تسلیت عرض می کنم. والسلام علیه و رحمه الله و برکاته.

سید علی خامنه ای

۸/ مرداد/ ۱۳۸۶

یدالله جنتی

علامه آیت الله عسگری

علامه آیت الله سید مرتضی عسگری، محقق برجسته جهان تشیع پس از هشتاد سال تحقیق و ترویج مکتب اهل البیت (ع) دارفانی را وداع گفت.

این محقق پر تلاش و خستگی ناپذیر در سال ۱۲۹۳ شمسی در خانواده ای روحانی در شهر سامرا به دنیا آمد، پدر و مادر وی ایرانی الاصل و اهل ساوه بودند، علامه عسگری در سال ۱۳۱۰ هجری شمسی در دوران مرجعیت مرحوم آیت الله العظمی حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی مؤسس حوزه علمیه قم، به قم آمد و در دروس سطح عالی حوزه و مباحث اخلاقی و تهذیب و کلام و تفسیر از محضر آیات عظام مرعشی، ساوجی، امام خمینی (ره) و حاج میرزا خلیل کمره ای و دیگران بهره جست.

وی مدت چهار سال در قم مانده و همگام با مرحوم آیت الله طالقانی طرح نوینی برای تحصیل و تعلیم علوم قرآنی پی ریزی کرد. پس از تکمیل دروس عالی در حوزه سامرا با اوج گیری فعالیت های احزاب و جریانات سیاسی و فرهنگی مختلف مانند ملی گراها و بعثی ها و به ویژه جهت مقابله با اقدامات تبشیری و

تبلیغ مسیحیت در عراق، به بغداد مهاجرت کرده و تحت حمایت مستقیم مرحوم آیت الله العظمی سید محسن حکیم به فعالیت های سیاسی- اجتماعی- فرهنگی روی آورد. از جمله مهم ترین فعالیت های علامه عسگری در این دوره تأسیس مؤسسه های آموزشی و فرهنگی جهت تربیت دینی نوجوانان و جوانان بود، علامه عسگری در سال ۱۳۸۴ هجری قمری به منظور گسترش و تعمیق معارف دینی و دفاع از مکتب اهل بیت (ع) در میان جوانان و در سطح جهان اسلام با مجوز دولت وقت عراق اقدام به تأسیس دانشکده اصول دین در بغداد کرد، اما این دانشکده پس از پنج سال فعالیت علمی و فرهنگی و به دنبال کودتای بعثی ها در عراق و تحت تعقیب قرار گرفتن علامه عسگری تعطیل شد و علامه ناگزیر به ترک عراق گردید، ایشان پس از مدتی اقامت در لبنان به ایران آمد و در مبارزات مردم ایران با حکومت طاغوت، همراه مردم شد.

علامه عسگری پس از پایان هشت سال دفاع مقدس و با تشویق مقام معظم رهبری جهت تربیت مبلغان دینی و مروجان مکتب اهل بیت (ع) در سال ۱۳۷۵ هجری شمسی موفق به تأسیس دانشکده اصول الدین در ایران شد؛ این دانشکده هم اکنون با داشتن سه شعبه فعال در ایران، پذیرای صدها دانشجوی داخلی و خارجی از کشورهای مختلف اسلامی چون عراق، پاکستان، بحرین، یمن، کویت، عربستان، لبنان، مراکش، تاجیکستان، گینه و ... است که در

مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری مشغول فراگیری علوم اسلامی و قرآن و حدیث است و تاکنون حدود سیصد دانشجو فارغ التحصیل شده اند.

علامه عسگری از مروجان پر تلاش و خستگی ناپذیر مکتب اهل بیت (ع) در قرن اخیر به شمار می آید که با تألیفات و اقدامات فرهنگی شهرت جهانی یافته و از قلم و اندیشه خود به شایستگی بهره برد، قلمی که هرگز از مسیر انصاف در تحقیق و نقد علمی و اخلاص خارج نشده، مقام معظم رهبری در بخشی از نامه خود به علامه عسگری جهت تأسیس دانشکده اصول دین و راه اندازی مجدد آن درباره ایشان نوشته اند: «من از خداوند منان آرزو مندم که مرکز این دانشکده در شهر مقدس قم و فروع آن در شهرها و کشورهای دیگر باشند تا این حرکت در راستای حرکت علمی خستگی ناپذیر و مخلصانه شما در راه نشر حقایق اسلامی با داشتن روحیه علمی پاک و به دور از تعصب و با دقت کافی، قرار بگیرد».

تألیفات وی عبارتند از:

الف. آثار عربی:

۱. القرآن الکریم و روایات المدرستین (ج ۳)؛
۲. الاسطور السبئیة (ج ۲)؛
۳. عبد الله بن سبا (عربی، ج ۲)؛
۴. خمسون و مائة صحابی مخلق (ج ۳)؛
۵. معالم المدرستین (ج ۳)؛
۶. احادیث ام المؤمنین عائشه (ج ۲)؛
۷. عقائد الاسلام من القرآن الکریم (ج ۲)؛
۸. مقدمه لکتاب آراء و اصداء حول

آمده است: اهتمام جدی و دقت نظر علامه سید مرتضی عسگری محقق، نویسنده و پژوهشگر، حدیث شناس و رئیس دانشکده اصول دین به تاریخ اسلام و دفاع وی از حریم ولایت و امامت و توجه به معارف اهل بیت (ع) زبانه زد حوزه های علمی و محافل دانشگاهی بود که ارتحال این عالم فرزانه ضایعه ای بزرگ و جبران ناپذیر است.

حضرت آیت الله خامنه ای (مد ظله العالی) رهبر معظم انقلاب اسلامی پیام تسلیت صادر فرمودند. متن پیام به این شرح است:

«بسم الله الرحمن الرحيم

درگذشت محقق و نویسنده عالیقدر مرحوم آیت الله آقای حاج سید مرتضی عسگری رحمة الله عليه را به علمای اعلام و حوزه های علمی و شاگردان و ارادتمندان و به طور ویژه به خاندان مکرم و فرزندان محترم ایشان تسلیت می گویم. این عالم بزرگوار و سختکوش دهها سال از عمر با پرکت خود را در راه پژوهش در کلام و تاریخ و حدیث صرف کرد و محصول مبارک آن تألیفات و مقالاتی است که در گستره جهان اسلام با استقبال و تحسین روبرو شد و در ترویج مکتب اهل بیت علیهم السلام موفقیت های ارزشمندی به دست آورده است.

رحمت خدا بر آن دانشمند بلند همت و پرتلاش و خستگی ناپذیر. والسلام علیه ورحمة الله.

سیدعلی خامنه ای

۲۷ شهریورماه ۱۳۸۶

بدالله جنتی

ب. آثار فارسی:

۱. عبدالله سبأ (فارسی، ۳ ج)
 ۲. یکصد و پنجاه صحابی ساختگی (۴ ج)؛
 ۳. ترجمه معالم المدرسین (۲ ج)؛
 ۴. سقیفه؛
 ۵. نقش عایشه در تاریخ اسلام (۴ ج)؛
 ۶. عقائد اسلام از قرآن کریم (۳ ج)؛
 ۷. نقش ائمه در احیای دین (۲ ج)؛
 ۸. ولایت امام علی (ع) در قرآن کریم و سنت پیامبر (ص)؛
 ۹. برگستره کتاب و سنت (۱۶ ج)؛
 ۱۰. راهنمای تعلیم اللغة العربية (۴ ج)؛
 ۱۱. کتاب الامثله و صرف میر؛
 ۱۲. احکام الاسلام (فارسی)؛
 ۱۳. منتخب حلیة المتقین (فارسی)
 ۱۴. تهمت ها و دروغ پردازیها.
- علامه عسگری پس از هشاد سال تحقیق و تألیف و ترویج دفاع از مکتب اهل بیت (ع) در بیست و پنجم شهریور ۱۳۸۶ هـ. ش مصادف با چهارم رمضان المبارک ۱۴۲۸ ق بر اثر بیماری قلبی و کلیوی در سن ۹۳ سالگی دارفانی را وداع گفت. و در جوار مرقد مطهر حضرت معصومه (س) آرامید.
- در پی درگذشت این عالم ربانی مراکز علمی، حوزوی و تحقیقاتی پیام تسلیت صادر کردند، از جمله در قسمتی از پیام مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی آمده است: «... مرحوم علامه سید مرتضی عسگری در طول عمر با برکتشان تألیفات بسیاری در جهت روشنفکری افکار عمومی و تقویت بنیان های علمی به ویژه در مباحث فقهی، حدیثی و تاریخ اسلام داشتند و در این راه متحمل رنج ها و مصایب زیادی شدند. در پایان این بیانیه

عبدالله بن سبأ و روایات سیف فی الصحف السعودیه؛

۹. قیام الائمة باحیاء الدین؛
۱۰. سیرة المعصومین الاربعة العشر و ام المؤمنین خدیجة (ع)؛
۱۱. ولایة الإمام علی (ع) فی القرآن الکریم؛
۱۲. افتراءات و اکاذیب فی کتاب لله ثم للتاریخ؛
۱۳. علی مائدة الكتاب و السنة (۱۷ ج)؛
۱۴. مع التلیدی فی کتاب الانوار الباهره؛
۱۵. دور الأئمة فی إحياء الدین؛
۱۶. فی طریق اهل البيت (ع)؛
۱۷. المصطلحات الاسلامیة؛
۱۸. مع الدكتور الوردی فی کتابه و عآظ السلاطین (القسم الاول)؛
۱۹. منهج البحث التاریخی لادی العلامة العسکری
۲۰. صلاة أبی بکر؛
۲۱. حدیث الکساء؛
۲۲. تعلیم اللغة العربية (۴ ج)؛
۲۳. جامع المقدمات؛
۲۴. الهدایة فی النحو؛
۲۵. کتاب التصریف؛
۲۶. تهذیب المعنی؛
۲۷. تهذیب البلاغة؛
۲۸. تهذیب شرح ابن عقیل؛
۲۹. نصاب الصبیان؛
۳۰. المنطق و مناهج البحث؛
۳۱. قواعد الاملاء؛
۳۲. احکام الاسلام (عربی)؛
۳۳. تعلیم الصلاة؛
۳۴. کتاب التجوید؛
۳۵. منتخب الادعية؛

حجة الاسلام بکایی

حضرت مستطاب حجت الاسلام و المسلمین آقای حاج شیخ محمدحسن بکایی، یکی از خطباء و قرآن پژوهان معاصر به شمار بود.

فقیه سعید در خرداد ۱۳۱۳ ش در خوی به دنیا آمد. پس از دوران کودکی و تحصیلات ابتدایی، در ۱۳ سالگی (۱۳۲۹) به مدرسه نمازی رفت و ادبیات را از اساتیدی همچون: حاج شیخ جلیل مزور، شیخ حبیب فیاضی و شیخ علی مجتهدی و مطول را هم نزد شیخ جابر فاضلی فرا گرفت. سپس در ۱۳۲۹ ش به حوزه علمیه قم آمد و سطوح را نزد حضرات آیات: جعفر سبحانی (معالم)، میرزا باقر مرندی (شرح لمعه)، مشکینی (رسائل)، منتظری (مکاسب) و مجاهدی تبریزی (کفایه) آموخت و پس از آن بود که به تبلیغ دین در شهرهای آذربایجان پرداخت. از سال ۱۳۳۲ تا ۱۳۳۸ ش به درس خارج بزرگان حوزه حاضر شد و بهره های فراوان برد. در سال ۱۳۳۸ ش به تبریز مهاجرت کرد و به تبلیغ و سخنرانی در مجامع و مساجد پرداخت، و بارها به خاطر سخن گفتن بر علیه ظلم و فساد موجود در تبریز و ارومیه و مراغه به زندان افتاد، تا آنکه در سال ۱۳۴۹ ش به تهران آمد و برای دوری از تعرضات مأموران ساواک، در اداره واحدهای آموزشی گروه فرهنگی قدس - که از مدارس اسلامی و خودگردان تهران بود - مشغول به کار شد و همزمان به منبر و سخنرانی اشتغال داشت و در راه

روشنگری افکار عموم و انتقاد از اوضاع کشور، بارها گرفتار و مورد بازجویی و زندان رژیم شاه قرار گرفت. پس از پیروزی انقلاب، مدتی در کمیته انقلاب اسلامی و پس از آن در دانشگاه امام صادق (ع) به کار علمی مشغول شد و دفتر دانشنامه قرآن کریم را تأسیس نمود و به خدمت به ساحت مقدس قرآن کریم پرداخت.

کتاب های او عبارتند از:

۱. کتابنامه بزرگ قرآن کریم (۲۲ ج)؛
۲. تفسیر نامه (۳ ج)؛
۳. الدلیل الی الفروق فی اللغة العربیة (۳ ج)؛
۴. ترتیب «اصلاح المنطق» (ابن سکیت)؛
۵. ترتیب «العین» (خلیل بن احمد)؛
۶. دلیل و معجم «فقه اللغة» (ثعالبی)؛
۷. کتابنامه انقلاب اسلامی؛
۸. کتابنامه سالار شهیدان؛
۹. کتابنامه حج؛
۱۰. کتابنامه وقف؛
۱۱. کتابنامه زن؛
۱۲. احکام زندان در اسلام (ترجمه کتاب «احکام السجن» دکتر احمد وائلی).

آن عالم بزرگوار و خدمتگذار، در تاریخ ۱۴ مهر ۱۳۶۸ (۲۴ رمضان ۱۴۲۸ ق) در ۷۳ سالگی بدرود حیات گفت و پیکر پاکش پس از تشییع و نماز آیت الله مهدوی کنی، در قبرستان بهشت زهرا به خاک خفت.

ناصرالدین انصاری قمی

*

آیت الله حق شناس

میرزا عبدالکریم تهرانی، معروف و ملقب به «حق شناس»، از علمای ربانی و وی در سال ۱۳۳۸ ق برابر با ۱۲۹۸ ش در تهران پایه عرصه گیتی نهاد.

حق شناس پس از فراگرفتن مقدمات و ادبیات، سطوح را نزد آیت الله شیخ محمد رضا تنکابنی (پدر فلسفی خطیب نامدار)، و عرفان را نزد آیت الله شیخ محمدعلی شاه آبادی و اخلاق نظری و عملی را نزد حجت الاسلام شیخ محمدحسین زاهد تهرانی فرا گرفت.

در سال ۱۳۵۸ ق برابر با ۱۳۱۸ ش رهسپار حوزه علمیه قم شد و در درس خارج حضرات آیات: سید محمدحجت کوهکمری، سید محمدتقی خوانساری و سید حسین طباطبائی بروجردی و درس فلسفه امام خمینی (ره) شرکت جست. اقامت ایشان در حوزه قم پانزده سال به درازا کشید.

در سال ۱۳۷۳ ق در پی رحلت استاد خود شیخ محمدحسین زاهد که در مسجد امین الدوله واقع در جنوب بازار تهران انجام وظیفه می کرد، بنا به درخواست اهل مسجد و محل و به دستور آیت الله بروجردی به تهران مراجعت فرمود و به رسیدگی امور شرعی و حل مشکلات دینی مردم پرداخت.

ایشان مدتی رئیس مدرسه فیلسوف الدوله و مدرسه سپهسالار بود و همان جا به تدریس کتب سطح و شرح منظومه سبزواری اشتغال داشت و با وجود مشغله فراوان علمی و درس

حوزوی از مسائل سیاسی و روز جامعه بی خبر نبود. همچنین علاوه بر علوم حوزوی، به زبان های فرانسه و انگلیسی تسلط داشت.

او موفق به دریافت اجازاتی از حضرات آیات: حجت کوهکمری، بروجردی، شاه آبادی، شیخ عبدالنبی عراقی و سید ابوالقاسم خوئی شد.

از آثار او می توان به رساله فی ارث الزوجه، تقریرات فقه الحجة، تقریرات اصول الخوانساری، تقریرات اصول البروجردی و تقریرات فقه البروجردی نام برد.

جلسات اخلاقی ایشان از ویژگی های خاصی برخوردار بود. شاید زمان موعظه او از یک ربع تا چهل دقیقه بیشتر نبود، و در همین فرصت کوتاه، بیان ایشان سرشار از آیات و احادیث ویژه بود. صدها جوان از محضر ایشان استفاده علمی می کردند و اغلب آنان سخنان استاد را می نگاشتند. گاهی هم در حین بیان روایت، چشمان ایشان اشکبار می گردید و فضای جلسه تحت تأثیر گریه ای عارفانه قرار می گرفت.

استاد حق شناس مصداق حدیث قدسی «أنا مطیع لمن أطاعني» بود. شاید برای او کشف و کرامات زیادی رخ داده بود، ولی او اطاعت و بندگی پروردگار را زیاتر از هر چیز می دانست و آن طور که نقل کرده اند، از ابتدای جوانی هم مراقب نفس خویش بوده است.

زنده یاد حق شناس که به دلیل اختلال در سیستم تنفسی سه ماه پیش از رحلت تحت درمان بود و با دستگاه تنفس مصنوعی به حیات خویش ادامه می داد، عاقبت

صبح روز دوشنبه ۸ رجب ۱۴۲۸ ق برابر با اول مرداد ۱۳۸۶ ش در ۹۰ سالگی در بیمارستان پارسیان تهران درگذشت.

پیکرش صبح روز سه شنبه در تهران تشییع و پس از ادای نماز میت به امامت آیت الله شیخ محمدرضا مهدوی کنی به شهر ری منتقل و در آستان مطهر حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) به خاک سپرده شد.

✽

آیت الله باقری نجف آبادی

شیخ غلامرضا باقری فرزند ابوالقاسم و نوه یوسف شیرازی، که از اساتید بزرگ حوزه ها بود و در سن ۸۷ سالگی رحلت نمود.

وی در سال ۱۳۴۰ ق / ۱۳۰۱ شمسی در روستای «حاجی آباد» از توابع نجف آباد (استان اصفهان)، پایه عرصه گیتی نهاد. در سن ۵ سالگی پدر خود را از دست داد. او بخشی از مقدمات را نزد پسر عموی خود حجت الاسلام شیخ قاسم علی آیت آموخت. و در سال ۱۳۵۶ ق رهسپار حوزه علمیه قم شد، و مقدمات و بخشی از سطوح را از محضر: شیخ حیدرعلی یوسفیان نجف آبادی، شیخ ابوالقاسم حججی نجف آبادی، شیخ فرج الله قزوینی، شیخ محسن الهی لاهیجانی، و سید مرتضی علوی فریدنی استفاده نمود.

ایشان در ایام عرفه سال ۱۳۶۱ ق به نجف اشرف هجرت نمود، و سطوح را از حضرات آیات: شیخ عبدالحسین رشتی، سید یحیی مدرسی یزدی، میرزا هاشم آملی، و شیخ محمدحسین دهقانی «خرد»، و معقول را از علامه شیخ صدرا

بادکوبی بهره مند گردید. و در درس خارج حضرات آیات: شیخ محمدعلی کاظمینی، شیخ محمدکاظم شیرازی، میرزا عبدالهادی شیرازی، سید محسن طباطبائی حکیم، و سید ابوالقاسم خوئی شرکت جست. ضمناً از سوی آیت الله سید جمال الدین گلپایگانی به درجه اجتهاد مفتخر گردید.

استاد باقری از شاگردان ممتاز آیت الله خوئی به شمار می رفت و پیوسته به تدریس سطوح عالییه اشتغال داشت، و جمع زیادی از محضر پر فیض ایشان استفاده نمودند.

نامبرده در ربیع الثانی ۱۳۹۱ ق برابر ۱۳۵ شمسی به ایران بازگشت و به تدریس خود ادامه داد. ولی در پی حوادث ناگوار در سال ۱۳۹۳ ق به مشهد مقدس عزیمت و تا آخر عمر در آن دیار زیست، و همواره مشغول تدریس و تألیف بود.

از آثار او:

۱. أنوار الهدایة فی الإمامة و الولاية، چاپ شده؛
۲. رساله فی شرح رساله الحقوق، چاپ شده؛
۳. شرح العروة الوثقی، که مقدار زیادی از آن به رشته تحریر درآمده است؛
۴. تقریرات الاصول (بحث الخوئی)؛
۵. رساله فی ارث الزوجه؛
۶. فقه القرآن (طهارت و صوم)؛
۷. رساله ای در اعتقادات؛
۸. داستان کاروان کربلا؛
۹. حجیة ظواهر الکتاب؛
۱۰. تقریرات الفقه (بحث الخوئی)؛
۱۱. رساله فی العدالة.

استاد باقری نجف آبادی سرانجام در پی بیماری در صبح روز جمعه ۱۶ ذی قعدة ۱۴۲۷ ق برابر با ۱۷ آذر ۱۳۸۵ ش در بیمارستان آیت الله گلپایگانی - قم در گذشت. پیکرش در قم تشییع و پس از ادای نماز آیت الله سید محمد رجائی اصفهانی به نجف اشرف انتقال یافت و در وادی السلام به خاک سپرده شد.

*

درگذشت بهجتی (شفق)

دانشمند محترم و ادیب نامور شیخ محمدحسین بهجتی متخلص به (شفق)، امام جمعه اردکان و ریاست حوزه علمیه و انجمن ادبی این شهرستان در سن ۸۴ سالگی زندگی را وداع گفت. او در سال ۱۳۵۴ ق برابر با خرداد/ ۱۳۱۴ ش در اردکان (استان یزد) در منزل تقی بهجتی زاده شد. پدرش کاسبی ساده بود و با پاکی و صداقت و اصالت زندگی می کرد.

محمدحسین در سن هفت سالگی به مکتب راه یافت و در سن ۱۲ سالگی (۱۳۲۶ ش) به مدرسه علوم دینی اردکان راه یافت و ادبیات عرب، منطق و معانی بیان را نزد اساتیدی چون: شیخ محمد اردکانی حائری و سید روح الله خاتمی و مدتی چند در حوزه علمیه یزد نزد شیخ احمد علوی اردکانی و سید علی محمد کازرونی مقدمات را به پایان رساند.

شفق در تابستان ۱۳۳۱ ش رهسپار حوزه علمیه قم شد و ابتدا در مدرسه خان و پس از آن در مدرسه فیضیه و اخیراً در مدرسه حجتیه حجره ای داشت و شرح لمعه و قوانین الاصول را نزد سید موسی

صدر به پایان برد. سطوح را کاملاً نزد حضرات آیات: شیخ محمد فکور یزدی، شیخ عبدالجواد سدهی جبل عاملی، شیخ مرتضی حائری یزدی، سید محمد طباطبائی سلطانی بروجردی، میرزا علی مشکینی و سید موسی شبیری زنجانی فراگرفت.

اخیراً در درس خارج حضرات آیات: سید حسین طباطبائی بروجردی (دو سال)، شیخ مرتضی حائری یزدی، امام خمینی (ره) و سید محمد داماد یزدی و حداکثر استفاده را از حائری یزدی کسب نمود. در ضمن تفسیر قرآن کریم را از سید محمدحسین تبریزی (علامه طباطبائی)، و مباحث اخلاقی را از شیخ عباس تهرانی و شرح منظومه را از شیخ حسینعلی منتظری بهره مند شد. او تا وقتی که در قم بود در درس خارج فقه و اصول و نیز فلسفه شرکت می نمود و از مطالعه تاریخ، حدیث و فراگیری زبان انگلیسی بی بهره نماند. در ایام تبلیغ به وعظ و هدایت اشتغال داشت و رسماً در کتابخانه مدرسه حجتیه به کتابداری پرداخت.

استاد بهجتی در تابستان ۱۳۵۱ ش به تهران منتقل شد و این اقامت به مدت نه سال طول کشید و مشغول انجام وظایف دینی از هدایت و ارشاد و کمک بود.

در سال ۱۳۶۰ ش در پی دعوت مدرسه حقانی و مؤسسه در راه حق جهت تدریس ادبیات فارسی و غیره تهران را به سوی قم رها کرد و پس از گذشت یک سال در مرداد ۱۳۶۱ ش به سمت امام جمعه اردکان منصوب شد و تا پایان عمر در همین سمت باقی ماند. ریاست حوزه

علمیه اردکان را بر عهده گرفت و همینطور ریاست انجمن ادبی شهر بر آن افزوده شد و عملاً جنبش علمی- ادبی و شور و هیجانی در آن خطه ایجاد نمود.

نمونه های زیادی از نظم ایشان در مجلات ذیل چاپ و منتشر شد: مکتب اسلام، مکتب تشیع، معارف جعفری، پیام انقلاب، پاسدار اسلام، نشریه مسجد اعظم قم و غیره.

از آثار او:

۱. سرود سحر، اشعاری است راجع به توحید و مناجات های اهل بیت (ع)، از انتشارات شفق قم؛
۲. بهار آزادی، اشعاری است راجع به پیروزی انقلاب اسلامی، از انتشارات شفق قم؛
۳. بارش نور (اشعار)؛
۴. باده های ازلی؛
۵. غزلیات، که تا کنون چاپ نشده است؛
۶. سرچشمه خورشید.

زنده یاد استاد شفق که به علت بیماری قلبی در یکی از بیمارستانهای تهران بستری بود، عاقبت در شامگاه دو شنبه ۶ شعبان ۱۴۲۸ ق برابر با ۲۹ مرداد ۱۳۸۶ ش بر اثر سکته قلبی در سن ۷۴ سالگی جان به جان آفرین تسلیم نمود. پیکرش صبح روز سه شنبه در تهران تشییع و جهت خاکسپاری به زادگاهش اردکان انتقال یافت و پس از تشییعی با شکوه در عصر روز چهارشنبه در بهشت شهدا به خاک سپرده شد.

*

وحدت تبریزی

حجت الاسلام و المسلمین شیخ محمود وحدت، واعظی پویا و مبارزی کوشا و سخنوری توانا بود.

وی در سال ۱۳۵۱ ق برابر با ۱۳۱۱ ش در شهر تبریز زاده شد.

پدرش شیخ ابراهیم وحدت فرزند محمود میانجی، از اساتید معروف هیئت و نجوم و دانشمندان به نام تبریز بود.

شیخ محمود تحصیلات مقدماتی را در تبریز به پایان رساند و در سال ۱۳۷۰ ق برابر با ۱۳۳۰ ش رهسپار حوزه علمیه قم گردید و سطوح را نزد: میرزا محمد مجاهدی تبریزی، میرزا علی مشکینی، سید عبدالکریم موسوی اردبیلی، سید موسی شبیری زنجانی و سید موسی صدر فرا گرفت. در ضمن شرح منظومه را از سید رضا صدر آموخت. سپس به مدت چهار سال در درس خارج آیت الله سید حسن طباطبائی بروجردی شرکت جست. وحدت از همان دوران نوجوانی و نخستین روزگار طلبگی، فردی خوش قریحه، اجتماعی، با احساس، فعال، دلسوز و پر تلاش بود و به همین دلیل در دوران ملی شدن صنعت نفت و مبارزات فدائیان اسلام به عنوان هوادار در فعالیت های آنان شرکت داشت.

او در سال ۱۳۸۱ ق برابر با ۱۳۴۱ ش به زادگاهش مراجعت فرمود و رسماً علاوه بر تبریز، در شهرهای بزرگ آذربایجان به وعظ و تبلیغ و هدایت پرداخت. وحدت در اعتراض به رفتارندوم شاه در بهمن ۱۳۴۱ ش در یک سخنرانی تند و شفاف به مدت دو ساعت، نخستین واعظی

بود که در تبریز دستگیر و به زندان قزل قلعه تهران اعزام شد. پس از مدتی از زندان رهایی یافت و به تبریز مراجعت نمود.

در پانزده خرداد ۱۳۴۲ ش همه منبرهای تبریز در دفاع از مرجعیت و شریعت و افشای جنایات رژیم شاه در مدرسه فیضیه سنگ تمام گذاشتند و در روز ۱۸ محرم همراه با حجج اسلام شیخ عیسی اهری و شیخ محمد حسن بکائی خونی به کاروان زندانیان در زندان موقت شهر بانی تهران پیوست و پس از مدتی آزاد شد.

در ۱۴ آذر همان سال همراه با علمای تبریز دستگیر و مدت بیش از سه ماه در ساواک تبریز زندانی شد.

پس از پیروزی انقلاب در سال ۱۳۹۹ ق برابر با ۱۳۵۸ ش برای همیشه پایتخت را برگزید و در این شهر همچنان در امور تبلیغی، امامت و ارشاد در برخی مساجد، خدمت در سازمان عقیدتی-سیاسی ارتش و کمک به فقرا و نیازمندان بدون وقفه و خستگی ناپذیر، فعال بود.

از آثار او:

۱. اسلام دین آزادی نه بردگی؛
۲. توفیعات حضرت مهدی (عج)؛
۳. شرح حدیث کسا؛
۴. یادداشت های منبری، در چند دفتر.

و نیز نگارش ده ها مقاله در زمینه های مختلف می توان اشاره کرد.

ایشان تا آخرین روزی که بستری شد، علی رغم کسالت قلبی، به امامت در مسجد و حضور در مراسم نیروهای مسلح ادامه داد.

سرانجام در ذی حجه ۱۴۲۷ ق برابر با دی ۱۳۸۵ ش در سن ۸۶ سالگی در

تهران چشم از جهان فرو بست. پیکرش با تجلیل فراوان تشییع و در قبرستان بهشت زهرا آرام گرفت.

*

علی اصغر مدرّس

استاد فرزانه و توانا زنده یاد علی اصغر مدرّس که از اساتید حقوق دانشگاه تبریز بود، در سال ۱۳۳۲ ق برابر با ۱۲۹۳ ش در شهر تبریز دیده به جهان گشود. پدرش دانشمند نامدار میرزا محمد علی مدرّس تبریزی نگارنده کتاب معروف ریحانة الأدب متوفای سال ۱۳۷۳ ق/ ۱۳۳۳ ش است.

وی پس از سپری کردن مرحله های ابتدایی و متوسطه، در دبیرستان «متوسطه دولتی» تبریز به تحصیل ادامه داد. در سال ۱۳۵۲ ق/ ۱۳۱۲ ش به تهران رفت و در رشته های قضایی و سیاسی به تحصیل خود ادامه داد و در سال ۱۳۱۵ ش موفق به اخذ لیسانس و فارغ التحصیل شد.

مدرّس در دوره هفدهم مجلس شورای ملی (اردیبهشت ۱۳۳۱ ش تا آبان ۱۳۳۷ ش) از سوی مردم تبریز انتخاب و راهی مجلس شد. در این دوره آیت الله کاشانی به ریاست مجلس رسید و استاد مدرّس از طرف هیئت وزیران به عضویت شورای عالی شرکت ملی نفت درآمد.

ایشان پس از پایان دوره مجدداً به تبریز بازگشت و به کار تدریس حقوق در دانشگاه تبریز پرداخت.

او مردی با فضل و فطانت و کیاست و در شهر تبریز از نام آوران بود. در امور علمی و فرهنگی از پیشگامان به شمار می رفت و خدمات شایسته ای تقدیم جامعه تبریز کرد. در فضایل اخلاقی و مبادی

اجتماعی نمونه ای کامل بود.

از آثار او می توان موارد زیر را نام برد:

۱. اصول اجتماعی عرب قبل از اسلام؛
۲. پنج گفتار در فطرت؛
۳. حجیت عقل یا دلیل عقلی، دو جلد؛
۴. حقوق فکری یا مبانی حقوق بشر؛
۵. عقل از دیدگاه های مختلف؛
۶. هفت گفتار اصولی.

استاد مدرس عاقبت در اثر کهولت

سن در اوایل شعبان ۱۴۲۸ ق برابر با اواخر مرداد ۱۳۸۶ ش در ۹۶ سالگی در تبریز دارفانی را وداع گفت و همان جا به خاک سپرده شد.

*

دکتر محمود بهزاد

دکتر محمود بهزاد از چهره های علمی موفق کشور و مؤسسان سازمان کتاب های درسی ایران و مترجمان برجسته و نویسندگان توانا بود.

وی در ربیع الثانی ۱۳۳۲ ق برابر با ۲۲ اسفند ۱۲۹۲ ش در شهر رشت به دنیا آمد. پدرش جواهر ساز بود.

دبستان و راهنمایی و دبیرستان را در زادگاهش به پایان رساند و در آذر ماه سال ۱۳۱۱ ش به دانشسرای عالی در تهران ملحق شد و در خرداد ۱۳۱۴ ش موفق به دریافت لیسانس رشته علوم طبیعی شد و نظر به اینکه نمرات بالاتری داشت، به اخذ مدال درجه یک علمی نایل آمد.

بهزاد از مهر ۱۳۱۴ ش به شهر سمنان رفت و به تدریس مشغول شد.

سرانجام پس از ۲۴ سال خدمت، در سال ۱۳۳۹ ش تقاضای بازنشستگی نمود.

در سال ۱۳۴۱ ش به پیشنهاد دکتر

پرویز ناتل خانلری- وزیر آموزش و پرورش وقت- و با حکم هیئت وزیران مأمور تأسیس «سازمان کتاب های درسی ایران» شد. هدف این سازمان، تجدید نظر در محتوای کتاب های درسی با رسم الخط جدید و نوشتن کتاب های جدید از دوران ابتدایی تا دوران متوسطه، برای یکنواخت کردن کتب درسی در تمام نقاط کشور بود.

در سال ۱۳۴۸ ش از سوی شورای استادان دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران به درجه استادی نایل آمد.

بهزاد همزمان با تحصیل و تدریس به کار تألیف و ترجمه پرداخت. در سال

۱۳۲۳ ش نخستین کتاب خود را تحت

عنوان «داروین چه می گوید؟» را تألیف کرد و در رشت منتشر ساخت که بعدها

مکرراً در تهران به چاپ رسید. در سال ۱۳۳۹ ترجمه او از کتاب «سرگذشت

زمین» تألیف جورج گاموف، برنده جایزه سلطنتی شد. ترجمه کتاب «روانشناسی

فیزیولوژیک» که در سال ۱۳۴۸ ش انتشار یافت، موجب شد که از او برای تدریس

ان شناسی به دانشگاه تهران دعوت شود و این کتاب به عنوان کتاب پایه دانشکده

روان شناسی دانشگاه تهران برگزیده شد. وی از سال مذکور به بعد در دانشگاه

تهران، دانشسرای عالی و مدرسه عالی دختران به تدریس زیست شناسی و روان شناسی

فیزیولوژیک پرداخت. ایشان از دی ماه سال ۱۳۶۰ ش تا

آخرین روزهای عمر خود در زادگاهش رشت زیست و با استفاده از دکترای

داروسازی که داشت، با جامعه داروسازان

گیلان به همکاری پرداخت.

ایشان پرکارترین نویسنده و مترجم کتاب های علمی در ایران بود. تعداد تألیفات و ترجمه های او به صد جلد کتاب در بیش از هفتاد عنوان می رسد که ۶۵ کتاب به تنهایی و ۲۵ کتاب دیگر را با همکاری دانشمندان، خود تألیف و ترجمه کرده است.

آثار او عموماً مورد استقبال و توجه دانش پژوهان، دانشجویان و دانش آموزان قرار گرفته و برخی از تألیفات و ترجمه های بارها تجدید چاپ شده است. علاوه بر آن، صدها مقاله در زمینه های مختلف علمی در نشریات و مجلات کشور منتشر ساخت.

تألیفات:

۱. بیولوژی برای همه، ۱۳۳۰ ش، تهران؛
۲. آیا براستی انسان زاده میمون است؟
۳. بدن من، انتشارات شورای خواندنی های نوسوادان، تهران؛
۴. علوم، سال سوم دبستان های کشور؛
۵. علوم، سال چهارم دبستان های کشور؛
۶. نکاتی چند درباره ژنتیک؛
۷. نکاتی چند درباره فیزیولوژی عمومی؛
۸. نکاتی چند درباره فیزیولوژی اعصاب و غدد داخلی؛
۹. نکاتی چند درباره زیست شناسی؛
۱۰. نکاتی چند درباره روان شناسی فیزیولوژیک؛
۱۱. داروینسم و تکام؛
۱۲. گیاه شناسی، سال ششم طبیعی؛
۱۳. علم؛
۱۴. روان شناسی حیوانی؛

- واعظان برجسته مشهد مقدس بود، پس از یک دوره طولانی بیماری به ملکوت اعلی پیوست.
- وی در یک خانواده اصیل علمی در مشهد مقدس تولد یافت. ادبیات را از محضر استاد شیخ محدثی ادیب نیشابوری بهره مند گردید، سپس شرح لمعه و قوانین را از محضر آیت الله میرزا احمد مدرس یزدی استفاده نمود. کفایة الاصول را از محضر آیت الله شیخ هاشم قزوینی فراگرفت، سپس در درس خارج ایشان که در مدرسه نواب تشکیل می شد، شرکت نمود.
- همزمان معقول را در محضر اساتیدی بزرگ چون حضرات آیات: میرزا حسن فقیه سبزواری، شیخ محمدحسین فقیه خراسانی (محدث)، شیخ جعفر جورابچی (زاهدی)، سید محمود مجتهدی سیستانی، آموخت.
- در سال ۱۳۴۰ ش / ۱۳۸۰ ق دوره لیسانس الهیات و علوم اسلامی را در دانشگاه مشهد آغاز کرد، و پس از اتمام آن در دانشسرای عالی تهران در رشته الهیات (دوره فوق لیسانس) شرکت و به پایان رساند. او پس از فراغت، در آموزش و پرورش اهواز، و پس از آن در مشهد مقدس در مرکز تربیت معلم و دبیرستان ها به تدریس علوم اسلامی، ادبیات فارسی، و اصول عقاید اشتغال ورزید.
- او یک معلم و راهنما در مراکز مختلف علمی و آموزشی بود.
- نامبرده دارای آثار و تألیفاتی گرانسنگ و پژوهشی می باشد، که نگارش بیش از ده جلد کتاب، و نیز مقالات علمی-
۲۳. تکامل (سری طلایی)؛
۲۴. گیاه شناسی (سری طلایی)؛
۲۵. راهنمای تشخیص کانی های جهان (سری طلایی)؛
۲۶. وراثت و طبیعت آدمی؛
۲۷. پاولف؛
۲۸. آیا به راستی مردان از زنان برترند؟
۲۹. جهان در سراسیمه سقوط؛
۳۰. دانشنامه عمومی (جهان جانداران)؛
۳۱. بیونیک (تکنولوژی از جانداران الهام می گیرد)، ترجمه با همکاری مهندس پرویز قوامی؛
۳۲. هشت گناه بزرگ انسان متمدن، ترجمه با همکاری فرزندش دکتر فرامز بهزاد؛
۳۳. روان شناسی و فضا؛
۳۴. ژنتیک.
- دکتر بهزاد که به پدر زیست شناسی نوین ایران لقب یافته، پس از عمری تلاش و تکاپو، عاقبت در عصر روز پنجشنبه ۱۶ شعبان ۱۴۲۸ ق برابر با ۸ شهریور ۱۳۸۶ بر اثر بیماری در سن ۹۶ سالگی در شهر رشت به دیدار حق شتافت.
- پیکرش صبح روز سه شنبه ۱۳ پیکر شهریار از بیمارستان گلزار رشت با تشریفات ویژه ای تشییع و در جوار مزار میرزا کوچک خان جنگلی در سلیمان داراب رشت به خاک سپرده شد.
- *
- دانشمند فرزانه محدث خراسانی**
- میرزا احمد محدث فرزند دانشمند و واعظ نامدار خراسان شیخ علی و نوه واعظ بزرگ آستان قدس رضوی شیخ حسن پائین خیابانی، که از دانشمندان و
۱۵. تئوری تکامل روان شناسی؛
۱۶. مغز آدمی از دیدگاه روانشناسی؛
۱۷. جانورشناسی، ۱۶ جلد؛
۱۸. قانون جنگل، ترجمه و تألیف؛
۱۹. داروین چه می گوید؟ ۱۳۷۳ ش، رشت. و در تهران نیز چاپ های متعددی شده است؛
۲۰. تست های بیولوژی جانوری و گیاهی، انتشارات سیروس، تهران، چاپ سوم.
- ترجمه ها:
۱. راز وراثت، ۱۳۳۰ ش، چاپ رشت و تهران؛
۲. قرن داروین؛
۳. اسرار مغز آدمی؛
۴. تن آدمی؛
۵. علم و وراثت؛
۶. رمز تکوین؛
۷. اسرار بدن؛
۸. زندگی ما به چه موادی بسته است؟
۹. حیات و انرژی؛
۱۰. بیوگرافی پیش از تولد؛
۱۱. فقط یک تریلیون؛
۱۲. روانشناسی فیزیولوژیک؛
۱۳. جهان از چه ساخته شده است؟
۱۴. سرگذشت زمین؛
۱۵. جهان چگونه آغاز شد؛
۱۶. شناخت حیات؛
۱۷. زندگی گیاهی، ۱۳۳۹ ش، تهران؛
۱۸. سرچشمه زندگی؛
۱۹. سرگذشت زیست شناسی؛
۲۰. زیست شناسی B.S.C.S؛
۲۱. محدودیت های رشد؛
۲۲. زمین در خطر؛

پژوهشی در نشریات است.

برخی از آثار او به شرح زیر است:

۱. عقاید و معارف اسلامی، که در اهواز به چاپ رسید؛
 ۲. مناظر دکتر و رهبر، مشهد، ۱۳۵۰ ش؛
 ۳. حجّ معادگاه عشاق؛
 ۴. جلوه قرآن و عترت (ترجمه و شرح دیباچه تفسیر صافی)، دو جلد، قم، ۱۳۸۴ ش؛
 ۵. خورشید تابان در علم قرآن، که از تألیفات پدرش می باشد، تحقیق و اضافات، مشهد مقدس، ۱۳۸۲ ش.
- سرانجام استاد محدث در اواسط ماه رمضان ۱۴۲۷ ق برابر با اواسط مهرماه ۱۳۸۵ ش در پی بیماری در مشهد مقدس درگذشت، و در آن سرزمین اطهر به خاک سپرده شد.

*

استاد عابد تبریزی

استاد محمد متخلص به عابد فرزند حسین تاج الشعرا «مولانا تیم» تبریزی، از اساتید ادب و شاعران برجسته آذری زبان است که در سن ۷۴ سالگی درگذشت.

ایشان امروزه یکی از شعرای توانا و به نام تبریز و خطه آذربایجان به شمار می رفت که اشعارش از استحکام و انسجام برخوردار بود.

علاقه وافر وی به اهل بیت عصمت و طهارت (ع) موجب شد کتابهای زیر را در رثای آن بزرگواران تألیف و به یادگار گذارد.

۱. ماه در محاق، به زبان فارسی؛
۲. مهر در شفق، به زبان فارسی؛
۳. ستاره سحرگامی، به زبان ترکی؛
۴. دیوان اشعار عابد.

سرانجام استاد عابد در روز چهارشنبه ۱۴ ذی القعدة ۱۴۲۸ ق برابر با ۱۵ آذر ۱۳۸۵ ش به علت عارضه قلبی در یکی از بیمارستانهای تهران دار فانی را وداع گفت. پیکرش صبح روز پنجشنبه در تبریز تشییع و در قبرستان «وادی رحمت» به خاک سپرده شد.

در بخشی از پیام تسلیت وزیر محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی (محمدحسین صفار هرنندی) چنین آمده است:

«او به حق از مردان بزرگ و دلباخته اهل بیت (ع) و از شعرای نامدار و متعهد معاصر بود. نام او در ذیل شعرای بزرگی چون: صائب تبریزی، ابوالقاسم نباتی، استاد محمدحسین شهریار، جاودانه خواهد ماند».

*

استاد سید علی عدنانی

سیدعلی عدنانی فرزند حجت الاسلام والمسلمین سیدمحمد علی فرزند آیت الله فقیه فرزانه سید عدنان موسوی غریفی، که از بزرگان و فضیلات خوزستان بود، درگذشت.

ایشان در حدود سال ۱۳۷۰ ق/ ۱۳۳۰ ش در شهر خرمشهر دیده به جهان گشود، و تحت رعایت پدر خود پرورش یافت.

عدنانی پس از به پایان رساندن مرحله دبیرستانی، جهت تحصیل علوم دینی در سال ۱۳۸۸ ق به نجف اشرف مهاجرت نمود و مقدمات را نزد شیخ عماد کعبی، شیخ محمدباقر ایروانی، و شیخ عادل به پایان برد، و سطوح را از محضر آیات: سید عبدالصاحب حکیم، سید محی الدین غریفی، و شیخ بشیر پاکستانی نجفی

استفاده نمود. بخشی از کفایة الاصول و خارج را از محضر آیت الله شیخ عباس مظفر بهره مند گردید.

وی در سال ۱۳۹۸ ق به زادگاه خویش مراجعت فرمود و مشغول هدایت و ارشاد گردید. در سال ۱۴۰۰ ق/ ۱۳۵۹ ش. پس از آغاز جنگ عراق علیه ایران در قم مستقر شد، و در درس خارج آیت الله سید ابوالقاسم کوکبی تبریزی حاضر و مشغول تحقیق و تألیف گردید.

سرانجام پس از پایان جنگ و رسماً از سال ۱۴۱۱ ق به خرمشهر مراجعت، و نماز جماعت را در مسجد جد خود «سیدعدنان» برپا نمود، و نفوذ زیادی میان مردم پیدا کرد.

از آثار او:

۱. إعداد و تقدیم «دیوان الغریفی» (یعنی عمومی خود سید علی)، ۱۴۰۴ ق، قم؛
۲. تحقیق «بناء المقالة الفاطمية فی نقض الرسالة العثمانية»؛
۳. علی (ع) و الأنبياء، تألیف حکیم محمد سیالکوتی، ترجمه به زبان عربی، تهران؛
۴. تحقیق «المناقب و المثالب»، اثر قاضی أبوحنیفه نعمان؛
۵. علماء البحرین؛
۶. دیوان شعر؛
۷. موسوعة شعراء الحسين (ع)، در چند جلد.

ایشان در پی یکدوره بیماری در پنجشنبه شب ۲۴ شوال ۱۴۲۷ ق برابر با ۲۵ آبان ۱۳۸۵ در بیمارستان مهر تهران در گذشت. پیکرش پس از تشییعی باشکوه

در شهر خرمشهر، در حسینیة خاندان عدنانی به خاک سپرده شد.

*

شیخ هشام صیمری

حجت الاسلام شیخ هشام صیمری فرزند حاج عبدالرزاق آل طه خوزستانی از اساتید حوزه علمیه امام علی بن ابی طالب (ع) اهواز و امام جماعت مسجد حضرت فاطمه (س) بود.

وی در سال ۱۳۸۱ ق برابر با ۱۳۴۰ ش در کشور کویت دیده به جهان گشود. پس از اینکه مرحله دبیرستان را پشت سر گذاشت در سال ۱۴۰۰ ق / ۱۹۸۰ م به دانشگاه کویت ملحق شد. ابتدا در رشته شیمی و پس از آن تحصیلات خود را در رشته علوم سیاسی دنبال کرد، و هم زمان تحصیلات دانشگاهی سایر مقدمات را نزد حجت الاسلام سید مصطفی ذوالقدر آموخت. در سال ۱۴۰۹ ق / ۱۹۸۸ م در نوشتن مقاله ای به زندان افتاد و حدود دو سال در آن ماند.

صیمری در پی حمله عراق به کویت ۱۴۱۱ ق / ۱۹۹۰ م رهسپار حوزه علمیه قم شد و سطوح را نزد حجج اسلام: سید حسین شاهرودی، سید محمدرضا جلالی، سید کمال حیدری به پایان رساند و مدتی چند خارج را از محضر آیات: میرزا جواد تبریزی، شیخ محمد فاضل لنکرانی، شیخ حسین وحید خراسانی، سید محمد شاهرودی و سید کاظم حائری استفاده نمود.

وی به دلیل نیاز میرم جوانان اهوازی به مسایل فرهنگی- اعتقادی کمر به خدمت در این شهر و آشنایی شیفتگان

معرفت دینی در محروم ترین مناطق اهواز بست. از سال ۱۳۷۴ ش شروع به تردد نمود و رسماً در سال ۱۳۷۷ ش به آن دیار منتقل شد.

او همزمان مسؤولیت نظارت بر بیست مسجد در منطقه را به عهده داشت که موجب آبادی، عمران و پررونق شدن آنان شد. همچنین در تأسیس کتابخانه و تربیت و تدریس طلاب نقش مؤثر و تعیین کننده ای ایفا کرد.

ایشان در مقابل هجمه سنگین و سرمایه گذاری وسیع و هابیون در شهر اهواز ایستادگی کرد، در مقابل دشمنان کینه توز تشیع وجود او را تحمل نکرده و دوشنبه ۹ جمادی الثانی ۱۴۲۸ ق برابر با ۳ تیر ۱۳۸۶ ش با اقدامی تروریستی به شهادت رساندند.

آثار وی عبارت اند از:

۱. کلمة السبب الشهید (ع)؛
۲. أسئلة وأجوبة حول الدین و الاسلام؛
۳. الحقائق تتکلم حول ولادة أمير المؤمنین (ع)؛
۴. وقفة مع الفكر القومي؛
۵. دروس فی التوحید؛
۶. تفسیر سورة الحمد؛
۷. بحث عن الامام المهدي (عج)؛
۸. دروس فی العقيدة الاسلامیة (ناقص ماند)؛
۹. محاضرات دینیة (در دست تألیف داشت).

پیکر ایشان در حالی که فقط ۴۷ سال داشت در روز سه شنبه در مراسمی باشکوه در اهواز از مسجد فاطمه زهرا (س) تشیع آنگاه رهسپار بقعه سید هادی (اهواز-

حمیدیه) شده و به خاک سپرده شد.

*

تائب تبریزی

حاج صادق تائب فرزند حاج رضا تبریزی، از شعرای بنام و عاشقان حریم ولایت و امامت پس از عمری پر بار در ۸۶ سالگی در گذشت.

وی در سال ۱۳۴۲ ق برابر با ۱۳۰۲ ش در شهر تبریز دیده به جهان گشود.

وی مقدمات را تا پایان شرح لمعه نزد اساتیدی چون: میرزا علی نوری، میرزا رسول شاهی تبریزی و میرزا علی اکبر محدث تبریزی به پایان رساند.

اشعار خود را به سوگ اهل بیت (ع) خصوصاً سالار شهیدان امام حسین (ع) اختصاص داد.

فهرست آثار به شرح زیر است:

۱. ارمان تائب، ۶ جلد؛
۲. جواهر المصائب، ۳ جلد؛
۳. سیمای عاشورا، ۲ جلد؛
۴. حماسه کربلا، ۲ جلد؛
۵. پیام کربلا؛
۶. هدیه تائب؛
۷. دیوان اشعار، که تا کنون خطی

مانده است.

سرانجام تائب در پی بیماری و کهولت سن در یکی از بیمارستان های تهران در روز چهارشنبه ۲۹ شعبان ۱۴۲۸ ق برابر با ۲۱ شهریور ۱۳۸۶ ش چشم از جهان فرو بست. پیکرش پس از تشییع شایسته در صبح روز جمعه در قبرستان بهشت زهرا ی تهران در خاک آرمید.

عبدالحسین جواهر کلام

*

